

MINDSZENT-SZEGVÁR

ÉS VIDÉKE.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 4 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt — kr.

VEGYES TARTALMU HETILAP. MEGJELEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ HIVATAL

Weisz Ignác nyomdájában, hová a lap szerkesztési részét illető közlemények, előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.

HIRDETÉSEKET

a tiltott közleményeket a kiadó hivatal jutányos ár mellett közöl.

Népgyűlés választókerületünkben.

Bánffy Dezső miniszterelnök tegnap vette át az ellenzék írásban foglalt kívánalmait, melynek egyik első pontját a „személyi garancia”, vagyis Bánffy bukása képezi. Szóval a kormánypárt alkuba bocsájtkozott az ellenzékkel és így kormánypárt és ellenzék az egyezkedés terére lépett.

Ez a mai helyzet rövid jellemzése.

Az ellenzék azonban úgy látszik, hogy nem igen bizik az egyezés létrejöttében, mert a mai napon az ország több helyein, úgy magában a fővárosban is népgyűléseket tart, hogy a nép is hozzá szólhasson a mai törvénytelen állapotok megbírálásához. Azt akarja az ellenzék és igen helyesen, hogy a magyar nép hozzon ítéletet, szavazzon bizalmat, vagy bizalmatlanságot a kormánynak, vagy az ellenzéknek. — Ki miként azt megérdemli.

Megmozdultak a szegvári választókerület független érzelmi polgárai is, hogy bizalmi nyilatkozatukkal a további kitartó küzdelemre serkentsék az ellenzékét. Megmozdult a mi népünk is, hogy ítéljen akként, mint azt hazafias érzete diktálja.

A mai napon Szegváron délelőtt, délután pedig Mindszenten fog népgyűlést tartani, ha arra a szolgabíró az engedélyt meg fogja adni, mert — mint értesülünk — egy kissé elkésve lett bejelentve, de meg a szónokok neveit be sem jelentették, amint azt a hatóság kérte.

Erre a késői bejelentésre az a megjegyzésünk is van, hogy egész népgyűlések rendezését a helybeli 48-as függetlenségi kör a lehető legnagyobb tapintatlansággal rendezte, mert még azt is fölöslegesnek találta, hogy a másik 48-as kört a népgyűlés megtartásáról értesítette volna. Hogy mi ennek az oka, azt a mindszentieknek, kik az ottani vezetőket ismerik, mondani sem kell. Mindenki tudja, hogy az egyéni hiúság, feltüntetési vágy ezen urakban annyira ki van fejlődve, hogy teljesen eltekintenek az ügy érdekétől, nem bánják, ha a népgyűlés nem is valami imponáns módon fog sikerülni, csak hogy a kisebb siker érdemét is teljesen maguknak tulajdonítsák.

Legyenek nyugodtak a kisebbséget képező Ugronpárti 48-asok, az igazi Kossuth-párt nem fogja irigyelni babérait. Legyen az érdem az övék, de az ügy érdekében ott lesznek az igazi 48-asok is azon a népgyűlésen, melyen a népnek nyilatkozni kell.

Mi a magunk részéről ugyan határozottan kijelentjük, hogy most, mikor a kormány és ellenzék között a kiegyezési

tárgyalások folynak, épenességgel nem tartjuk időszerűnek a népgyűlések tartását és így népnyi atkozatok és ítéletek provokálását. Ezeket vagy előbb kellett volna megtartani, míg az ügy nem tereltetett a békés megoldás útjára, vagy később ha a megegyezés nem fog sikerülni, mert most csak esetleg akadályul szolgálhatnak a béke létrehozásának áldásos működésénél.

Az ellenzék vezérférfiai Kossuth Ferencz, ép úgy mint Apponyi, sőt még Polónyi is óhajtja a békét az esetben, ha a király ő felsége bele egyezik abba, hogy Bánffy miniszterelnök az ellenzék által írásban beadott kívánalmakat teljesíthesse. Békét óhajt az ellenzék és kormány egyaránt. E béke létrehozása elé bármi akadályt is gördíteni hazafiatlanság melyet Kossuth ép úgy, mint az ellenzék többi vezérférfiai a leghatározottabban elítélnek.

Ezeket azért mondtuk el, hogy igazoljuk azon állításunkat, hogy a népgyűlés tartását most ép az ügyek állásának jelen stádiumában nem tartjuk idő szerűnek. Ez azonban — és nem késünk kijelenteni — csak is egyéni nézetünk és ezért éppen nem szándékunk a filléres kör vezetőinek álláspontjára helyezkedve a népgyűlés sikerét már előre is lehetlenné tenni. Mi azt óhajtjuk, hogy ha már e gyűlések megtartása kihirdettetett, azok sikerüljenek is. Azt óhajtjuk, hogy ha már e gyűlés meg fog tartani, jelenjenek meg azon pártkülönség nélkül a polgárok ezrei és hallassák tiltakozó szavukat minden oly eljárás ellen, mely drága hazánk évezredes jogait veszélyeztetik.

Községi rendőrség.

Az elvult községi közgyűlés megbizta az előjáróságot, hogy a legközelebbi közgyűlés elé terjesszen egy javaslatot, hogy mily újabb rendszer behozatalát tartaná szükségesnek az éjjeli örök elavult rendszerének helyébe.

E fontos kérdéshez mielőtt még az előjáróság által teendő javaslat tárgyalatnék a község érdekében valónak találjuk, hogy mi is hozzá szóljunk és oly javaslatot tegyünk, mely ha elfogadtatnék, szerintünk hivatva lesz egy rég óhajtott és nélkülözött rendszert életbe léptetni és ez: a községi rendőrség.

Tagadhatatlan tény az, hogy a felelős éjjeli örök rendszere a czélnak nem felelt meg és azt a kormány egy rendeletével már jó ideje, hogy beszüntette. De ha nem jó volt a felelős éjjeli örök rendszere, még kevésbé lehetnek jók a nem felelős éjjeli örök. Már pedig nálunk semmiféle változás e téren, már évtizedek óta nem történt. Az, hogy nem lopnak, és betörések is csak nagy ritkán történnek községünkben, az nem az éjjeli örök érdeme, hanem lakosságunk becsületességében leli magyarázatát, mert vannak reá egyes példák, hogy a betörők öreinktől teljes nyugodtsággal végezhették dolgaikat.

Vannak éjjeli öreink teljesen szervezetlen

állapotban. Vigyázzanak éjjel! Ebből áll az egész szervezés. Vigyáz-e, nem-e? Azt egy esküdt ellenőrizné. Ha nem vigyáz — hát nem vigyáz. Ezért fizet a község évente 960 frtot.

Nincs községi rendőrségünk, mely valóban nagy szegényére válik több mint 10.000 lakossal bíró községünknek. Azzal talán még túl tennénk magunkat, hogy valjon ez szegény-e, vagy nem, de a szükség parancsoló követelményei elől már tovább ki nem térhetünk. Ki kell, hogy mondjuk, hogy a községi rendőrségre nagy szükségünk van.

Számtalan esetet hozhatnánk fel, mely mind e szükség mellett bizonyítanak, de elégnek tartjuk, ha csak az állami csendőrségre hivatkozunk, mely a község belterületén rendőri szolgálatokat teljesíteni nem tartozik. Igaz, a szolgabíró felhívására köteles fegyveresen kivonulni, de ezen hatóság is — ösmerve a csendőrség szolgálati szabályzatát, mely a fegyver használatát igen sok esetben megengedi — csak a legnagyobb szükségben veszi igénybe szolgálataikat. Egy kis parázs veszekedést, melyet egy községi rendőrség — talán csak néhány arczul legyintéssel — békésen elintézhet, a csendőrség beavatkozása folytán emberáldozatot is követelhet magának. A csendőrség fegyveres beavatkozása már csak azért is, csak a lehető legkritikább esetekben veendő igénybe, még akkor is mikor az igénybe vehető, de hány rendőri esetben igénybe sem vehető? Ilyen esetekben természetesen a hatóságok tekintélyeinek, valamint a közrendnek rovására az ilyen ügyek elintézetlenül is maradnak.

Ha a községi rendőrség felállítása valami nagyobb pénzáldozatot követelne, bizonyára ösmerve a község mai súlyos anyagi helyzetét, nem javasolnánk annak felállítását, de a mi javaslatunk oda irányul, hogy ezzel a kérdéssel az éjjeli örök kérdése is megoldattassék. Vagyis, a mi javaslatunk következő: az éjjeli örök mai rendszere megszüntetendő, az így megtakarított 960 frtból állítsák fel a mai „kiszírók” belevonásával a községi rendőrség, kik 6 közrendőr és 1 tizedesből állván felváltva teljesítsék az éjjeli őröset is.

E két kérdés illetően egybekapcsolása és megoldása után lenne rendőri meg szervezett éjjeli öreink és lenne községi rendőrségünk. Segítve lenne egy rég nélkülözött hiánynak és megszabadulnánk e régen létező felesleges, a kívánalmaknak meg nem felelő, elavult intézménytől.

Az ügy bővebb részletezésébe ez alkalommal még nem megyünk bele, fentartjuk erre nézve jogunkat arra az időre, midőn ezen fontos ügy tárgyalása szőnyegre kerül. Elégnek tartjuk most az előjáróság figyelmét felhívni az itt általunk elmondottakra és kérni, hogy előterjesztendő javaslatuknál ezeket figyelmen kívül ne hagyják.

Községi ügyek.

Községi közgyűlés

A folyó hó 5-én megtartott községi közgyűlés lefolyásának közlésével még a tárgyszorozat második pontjának befejezéséig sem haladhattunk, mert a tanítók ügyében felerőszkölt vita — bár azt csak kis részében ismertettük is — nagy tért foglalt el lapunkban. A tárgyalás folytatását a következőkben közöljük.

A második tárgynál az határozatott, hogy a vármegye törvényhatóságának óhaja szerint az elhelyezendő tőkéket felett a jövőben a közgyűlés évről-évre fog határozni. A közgyűlés nem tette azonban magáévá a vármegye által javasolt egy pénztárnoki állás helyett egy ellenőri állás szervezését, hanem kéri a szabályrendeletben foglalt két pénztárnoki állást helybenhagyni.

Korom Gáspár azt hiszi, hogy miután a szabályrendelet módosítását tárgyaljuk, nem időszzerűtlen, ha felhozza, hogy az éjjeli őrk helyett valamely más rendszer hozassék be. A főjegyző ur ezt meg is ígerte, de eddig ez ügyben még semmi sem történt. O. azt javasolja, hogy a 6 éjjeli őr helyett 3 rendőr alkalmazassék, kik a kisbirokkal felváltva az éjjeli szomszély- és vagyonbiztonságra ügyelnének fel.

Haász J. erre azt jegyzi meg, hogy csak azok szeretnék, ha kevesebb őr lenne, kik inkább azt óhajtanák, hogy több lopás történjen.

Korom Gáspár erőlyesen visszautasítja Haász eme megjegyzését és azt mondja, hogy talán Haász az, ki azt szeretné.

Haász magát mentgetve kijelenti, hogy ő nem nevezett meg senkit, de előtte szóló nevét a szájába se venné.

Ezen kis gorombáskodás után Wimmer Károly azon indítványa fogadtatott el, hogy e kérdésre nézve az előjáróság terjesszen a jövő közgyűlés ele javaslatot.

A közgyűlés harmadik tárgyát: a vármegyének az is. temető kibővítése czéljából vásárolt ingatlanoknak adásvételi szerződésére hozott határozata képezte.

Az előjáróság ugyanis nem tartotta be a törvényes formákat, mint 30 napi közszemlére való kitétel és a névszerinti szavazást, ezért a szerződéseket visszaküldötték, hogy az alakóságok betartása után terjessze azokat ujlag be.

Miután a megkivántató 30 nap a jövő hó második csütörtökjére esik, a rendes közgyűlés is ekkor fog megtartatni és ez ügy is letárgyaltatni.

4. Bizottsági javaslat az „Erzsébet királyné“ alapítványára.

A bizottság javaslata szerint a 3000 korona alapítványi összeg kamatait egy helybeli felsőbb tanuló-leány fogja élvezni. — Jóváhagyatott.

5. A vármegyének az itteni gyámpénztári tartalék alap felhasználására nézve hozott határozata.

A közgyűlés kérni fogja, hogy a kérdéses

összeget az „Erzsébet királyné“ és „Kossuth Lajos“ alapítványokra használhassa fel.

6. A kuruzarédi földek bérbeadásának feltételeit megfeleltetésére a vármegye által hozott határozat.

A vármegye Denes János és társai felebezését elutasította.

7. A földmivelésügyi miniszteriumnak felhívása a megdicsőült királyné nevében ültetendő emlékfák ültetése tárgyában.

Megbizzák az előjáróságot, hogy a felhívás értelmében járjon el.

8. A pénzügyminiszternek az állami italmérési jövedék 1896. évre vonatkozó tiszta jövedelmének többletéből részesedést tárgyazó rendelete.

A rendelet szerint Mindszent község semmit sem fog kapni. Tudomásul vétetett.

Felemlítendőnek tartjuk még a 10-ik tárgyat, mely szerint Kocz Lajos aljegyző a múlt évi számadások elkészítésére halasztást kér. A közgyűlés méltányolva a felhozott indokokat, a halasztást megadja.

11. Kovács Pál és társai azt kéri, hogy horgolati földjeik a belvizektől megvédessenek.

A kiküldött bizottság megbizatik, hogy vizsgálja meg a kérdéses területet.

A „Magyar Ujság“ és a mindszenti közgyűlés.

A kormány hivatalos lapja, a Budapesti megjelenő „Magyar Ujság“ politikai napilap foglalkozik a Mindszenten f. hó 6-án megtartott községi közgyűléssel még pedig folytatásokban.

A f. hó 11-én megjelent száma került csak kezünkbe, melyben Wimmer Károlynak a közgyűlésen elmondott beszédét a lapunkban megjelent szövegében egész terjedelmében közli. Ez alkalommal felhozza nevezett lap, hogy ezen közleménye, már csak egy előbbi folytatás.

A „Magyar Ujság“ közleményére csak két megjegyzést bátorkodunk megköszönni és pedig, először is azt, hogy miután Wimmer Károly ur, ki bizonyára beszédjére előre nem készült, de nem is készülhetett el, annak szövegét sem ő, sem más a lapunkban megjelent és csak rövid vázlatban általam összeállított és közölt beszédet senkinek így a „Magyar Ujság“ nak sem adhatta át közlés végett. Természetes tehát, hogy azt csakis lapunkból vehette át.

Általánosan elfogadott törvény az ujságírók által az, hogy az átvett közlemények forrását meg is nevezze. Ezt a „Magyar Ujság“ nem tette.

Második megjegyzésünk meg az, hogy midőn nevezett ujság az említett beszédet követő szavazásról ír, azt mondja, hogy Haász indítványát a közgyűlés 30 szavazattal 3 ellen még tárgyalás alá sem bocsájtotta. Ezzel mintegy azt akarja elhíttetni olvasóival, hogy Mindszent község képviselő testületének nagy többsége szavazásával a kormánynak bizalmat szavazott. Az ügy melyről szó volt, teljesen indokolatlanul kevert ebbe politikát. Tény, hogy a kormányt erősen támadta, tény az is, hogy Wimmer Károly a mindszenti kormánypárt elnöke, a kormányt védve még erősebben vissza vágott. A közgyűlés általában nem helyeselte ezt a politikai vitát, mely a személyes sértegetésig fajult a Haász ösmert modora folytán, de midőn arra szavazott, hogy most vegyék-e el a tanítók földjét, vagy reá ér ezt annak idején, mikor ez az ügy aktuálisá válik tárgyalni, legkevésbé sem akart sem a kormánynak bizalmat szavazni, sem pedig az ellenzék eljárását elítélni, annál kevésbbé, mert meg vagyunk arról győződve, hogy ez esetben az ellenzéknek szavazott volna bizalmat 30 szóval 3 ellen.

Kár volt tehát a „Magyar Ujság“ nak ezt az ügyet diadalként hirdetni.

Néhány szó a tiszai halászatról*.

— II. szikk. —

(K. F.) Füttyül a szél, rónán-hegyen kergeti a lehullott falevelet; ninos már virág, mező nem illatoz, bimbót nem képes hozni most a fa, nem döngöcsélnék a munkás méhek s ninos az égnek madara. — Tél van. — Természetünk álomba szenderült: nagyműve kész, imhol pihen, aluszasa sivár téli álmát. Borsószik az ember minden porczikája, ha a Tisza jéghideg vizére gondol. Bent jó most csak a derengő meleg szobában és én mégis a vizokről írok, ha bár a halászat ilyenkor nem a legkellemesebb foglalkozás.

Szeretem a szabad természetet magaslatos egyszerűségben, szeretem a Tiszát, órák hosszánig el-elbolyongok hallgatagon is sokat beszélő kies partjain, rajongok a viz csendes állatvilágáért, a halakért. Ez adja kezembe a tollat.

Lapunk egyik számában foglalkoztam azal, mint szállott el a tiszai halászat, mely tudvalevőleg 15—20 évvel ezelőtt ezer és ezer embernek képezte kereseti forrását. Elmondtam,

*Lapunk ily című és figyelmet keltő cikkét majdnem minden Tisza mellett fekvő város lapja átvette. Szerk.

TÁRCZA.

A „Mindszent-Szegvár és Vidék“ eredeti tárcája.

Szegvár község történetéből. *)

A törökök kiűzése után az első vármegye-gyűlés Szegedre lett az 1723. év október hó 6-ikára összehíva. Ezen gyűlésen rótták ki az adókat a városok és községekre, u. m. Szeged, Vársárhely, Szentés, Mindszent, Csongrád. Győ, Tápé, Sass és Ughra. Szegvár községről ezen adók kirovásánál említés sem tétetik, mely tényből azt kell következtetnünk, hogy ezen község az említett időben nem birt önálló községi jelleggel és így az adót helyette földesura, gróf Károlyi Sándor fizette.

Hogy nem igen jelentéktelen lehetett Szegvár már hét évvel később, 1730-ban, bizonyítja azon körülmény, hogy Károlyi Sándor gróf Szegvárt tette a vármegye székhelyévé. A máig is fenálló régi vármegyeház eredetileg a Károlyi család kastélya volt és Sándor gróf ezen épület engedte át a vármegyének. A vármegyét szegénysége vitte reá, hogy az ajánlatot elfogadja, bár még ezután is a vármegye vándorgyűléseket tartott, hol ott, hol másutt, de leginkább Szegeden. Hosszas, évtizedekig tartó vita folyt még ez után is a vármegyei székhely kérdése felett Szeged érdekében, míg az Szegvár előnyére véglegesen döntetett el.

1738-ban a pestis betegség Erdélyből Ma-

*) Dr. Zsilinszky Mihály államtitkár ur által megírt, Csongrádvármegye történetének II kötetéből vettük az adatokat Szegvár községének érdekli történeti tényekhez.

gyarországba áthurezoltatván, első áldozatait Szegváron szedte, mely körülmény folytán a községet teljesen körülzárták, úgy annyira, hogy a Kurcza folyón hajókon szállították oda még az élelmet is. Orvos a községben nem volt.

Az 1739. évben szerveztetett a községben a rom. kath. egyház. A templomnak csak hajója volt, de a község számára nem volt hely. Ezt is Károlyi Sándor gróf építtette. »Egyházi készlettel kellőképen ellátva, sem tornya, sem hajója, sem kerítése nincs.« A templom évi jövedelme 38 frt. A lelkes évi jövedelme 230 frt 36 és fél dénár volt. Tizenkét év elmúltával már 407 frt és 80 dénár.

Az 1748. évi kirótt havi adóhoz Szegvár község még ez alkalommal sem járult, de már az 1756. évi havi segélyhez a község egy ujoncot tartozott teljesen felszerelve kiállítani. Bár ez elég kevésnek látszik, de tényleg súlyosabbá válik a helyzet, ha figyelembe vesszük azon körülményt, hogy Károlyi Ferencz gróf egy maga 200 ujoncot állított ki, melynek legénységét fele részben Szegvárból állította ki.

Az 1758. évben Károlyi Sándor már nem élvén, az ez évben Vársárhelyen megtartott vármegyei gyűlés azt határozta, hogy Szegedet teszi a vármegye székhelyévé és ott egy új vármegye-házat fog építtetni. Az új főispán Forgách János gróf nem respektálván a vármegye ezen határozatát, azt indítványozta, hogy Csongrádon, mint központot kell az új megyeházat építtetni. Az 1759. évben az új főispán elnöke mellett Csongrádon megtartott közgyűlés a főispán ezen kívánsága értelmében döntött — a mindszent-algyői uradalom gróf Erdődy gazdatisztjének egy szavazata ellenében — az összes szavazatokkal. Az

Erdődy grófok ebbe bele nyugodni nem akarván, most már az állandó székhely kérdésében Szeged és Csongrád között folyt a vita évekig, míg végre is a vármegye 836 frt és 30 dénaron megvette a roskadozó uradalmi kastélyt és azt 20329 frt 16 és fél dénár költséggel újra átalakítván, Szegvár lett állandóan a vármegye székhelye.

Az 1770. év körül Szegvár község a következő robot munkát tartozott földesurának teljesíteni: Egy szeszűös gazda (egy szeszűös 28 1100 négyszögöles hold) 12 igás napszámot természetben leszolgálni és a többi napokat 6 frtjával megváltani tartozott. A házas zsellér 10, a házatlan 6 gyalognapot tartozott szolgálni.

Az 1783. évben József császár által rendeltetett el az első rendes népszámlálás, melynek eredménye azt mutatta, hogy ekkor volt Szegváron összesen 2083 lélek, melyek közül csak 1510 volt a katolikus, a többi református.

Az 1796. évben Pozsonyban megtartott országgyűlés Csongrádvármegyére is kiróttá a hadi adót, melynek nagyrészét az uradalmakkal bíró nemesek és a plébánosoknak kellett megfizetni. Károlyi gróf egymaga 17481 frtot fizetett, míg a plébános csak 122 frt és 50 dénart fizetett.

Érdekesnek tartom még röviden felemlíteni Szegvár község egy perét, melyet plébánosa Danó Mihály ellen folytatott az 1822. évben. A község ugyanis azzal vádolta plébánosát, hogy az évi fizetésének megállapítása czéljából a községgel kötött szerződést meghamisította; amennyiben a kikötött 440 frtot kijavította 800 frtra és így a községnek addig 1500 frt kárt okozott. Ez az ügy akként oldatott meg, hogy visszaállítottat a szerződés eredeti értékébe.

hogyan miként irtják ki a tiszából megengedett és tilalmas módon a halállományt.

Azóta megalakult a közép tiszai halászati társulat, melyre Danicska József kiváló halügyi kapacitás találatán azt jegyezte meg, hogy a halászati társulat nem a halászat terén graszáló oktalan gazdálkodás megszüntetésére és a haltenyésztés föllendítésére alakult, a halászok megrendszabályozására. Meglátjuk, majd elvállik.

Négy pontban felsoroltam azon okokat, mik miatt a halászat tekintetében és számban igen rohamosan pusztul a hal el annyira, ha ezen abnormális állapot még egy néhány évtizedig így tart, a Tiszából fogott szebb halaknak csak hírét halljuk s egy-egy fogott példányt pénzért mutogatnak.

Elmondtam, hogy a viztulajdonosok a halászföldöket mérgeződrágán adják bérbé s így a bérlelők, nagy kezevel, horoggal halászó kis halászok, hogy a bérletbe bele ne bukjanak, kényszerítve vannak a halállomány folytonos zaklatására, üzésére. Megemlékeztem arról, hogy ivás idején nincs ellenőrizve kellőleg a halászati tilalom. Ezzel én nem a halászat szabad gyakorlásának megszorítását értettem, oh nem. Hiszen a hetvenes években nem volt korlátozva a halászat s mégis mily mennyiségű hal volt a Tiszában. Főlegem, hogy az hogy az ártérfejlésű társulatok tulajdonát képező kubikgödörök és az ezek mellett fekvő fenekes képezik temetőjét a Közép-Tisza halállományának. Ezen gödörökből az emberek, majd az ottmaradt csukák és lakmározni odajáró vizi-madarak ezrei mint pusztítják ki a benne rekedt apró halakat.

S ha gödörökből a víz idővel elpárolog, mily megmérhetlen számu hal vesz el. Csak pár hónappal ezelőtt tapasztaltam, hogy a Szegvár alatt elnyúló Sárréten, Szurtosban, Kerekefenéken, Kistiszában, stb. mortuákban lapát-számra lehetett összehányt az ez idei ivásból származó apró halakat. Es — s ez a legnagyobb baj — ezen elpusztult halak 90 százaléka a Tisza legnemesebb hala: ponty volt.

(Megfigyeltem és kuriózum gyanánt itt zárlat között elmesélem, habár nem tartozik is cikkem keretébe, hogy a károkatónak, a katonai — mint nevük is mutatja — fegyelem alatt halászó gémfajú madarak mily praktikus módon teszik tönkre a gödörök, fenekes és csakélyebb mortuák apró halait: 20—30 ilyen madár a vízben össze-vissza gázolva, lábaik rugásaival és szárnyaik folytonos csapkodásaival még jobban is fölzavarják az amugy is izapos vizet. A halak, hogy a lélegzésnél a szironyjuk tele ne rakodjék iszappal, sárral, a vízszinre jönnek és szájaikat egészen a víz színig fölfelé tartják. Es akkor, míg 2—3 károkatóna a vizet zavarja tovább, a többiek hirtelen sorakoznak a gödörök szélén, majd megindulnak sűrű zárt-sorokban és ide oda kapkodva szedik össze a vízszin levő és szabad szemmel is látható mozdulatlan apró halakat. — Nem folytatom tovább e közvetlen tapasztalatból szerzett, reám nézve föltötte érdekes megfigyelésemet. — Talán egy más alkalommal, ha tetszik a szerkesztőnek.)

De menjünk tovább.

Ebből látható, hogy a Tisza halállományának mint egy 70 százaléka mint pusztul el. A fennmaradt 30 százalékból körülbelül 18—20 százaléka a zöldárral és a tavaszi magasabb vízpadásával eltűnik. Eltűnik azokkal a nagyobb halakkal, melyek az Alsó-Duna medréből hozzánk elivni fejlődnek. (Innen magyarázható meg az, mért fognak ilyenkor halászaink horoggal 80—90 fontos harosát, 15—20 fontos potykát, 8—10 fontos crompt, minőt a Tiszában máskor oly ritkán lehet fogni. S ezért nem korlátozandó a szabad halászat. Ha mi ki nem fogjuk ez elivott szép halakat, kitogják az Aldunán). Mint említém fentebb, az itteni szaporulat 18—20 százaléka a magasabb víz apadásával eltűnik. Hová lesznek ezek, csak nem vándorolnak le a Feketetengerbe? Oda nem, habár — mint tudjuk — a halak vándorlók, lemennek az Aldunára. Ez most a kedvező tartózkodási helye a halaknak. Miért? mert az Alsóduna nincs még szabályozva, gátak közé szorítva. Es ez nekünk a bajunk; mert itt a magasabb vízállásnál a halak kimennek a szabadabb területekre s akkor, amidőn a víz apadni kezd, elzárják előlük a utat, ellészazzák a befolyásnál az egyes helyeket s a halak nem juthatnak vissza a folyó Dunába. Itt fogják össze megmérhetlen mennyiségben; innen látják el halakkal az összes dunai államokat, innen jut bőven még Lengyelországnak is, innen hozza vissza hozzánk a nálunk elivott a általunk

tenyésztett halakat — drága pénzért!

No de mindegy! Megalakult a halászati társulat, van benne — mint halljuk — hivatásos, az ügyhöz értő szakember is (?) s mint értesülünk, a haltenyésztést a halászok megrendszabályozásával — paragrafusokkal és határozatokkal — a hálóssemének nagyobb méretűvé való tételével akarják emelni és fejleszteni.

A halászok télen legalább két hónapon át nem dolgozhatnak a hideg miatt. eszentul a tavaszi és nyári ivás idején szintén 2—3 hónapig kénytelenek lesznek vesztegelni a tilalom miatt. Ugyan miből élnek ezek a szegény emberek, kik a mai szabadgyakorlat mellett is csak ugy képesek megélni, ha részre mennek a halászatot, mint némi jövedelmet hozó dolgot, csak mintegy mellékfoglalkozásul üzik. Mert látjuk azt, hogy — különösen a kishalászok — heteken keresztül sem fognak annyi halat, minnek árából csak kenyeret vegyenek maguknak s könnyen romló szerszámaik helyett másikat szerezzenek.

Hogy a halak elszaporodjanak, ami 5—6 év alatt megtörténhetik, nem kell ahhoz megszorított halászat, vagy tilalom, de nem kell ahhoz a mostani hállók szemének nagyobb tetele sem. Hiszen a ki látta, jól tudja, hogy a halászok a kifogott apró halakat visszacsereztik, az ő érdekük kívánja jobban, mint bárkié.

Nincs szükség a halászat szorítására. A tavaszi áradás alkalmával feljött aldunai halak rengeteg mennyiségű szaporulatot hagynak itt. Csak egyedül és kizárólag arra legyen gondunk, hogy a megmérhetlen számu apró halat ne engedjük a fentjelzett módon elpusztulni s amennyire lehet, gátoljuk meg azt, hogy ezek fölünk az apadások alkalmával elszökjenek.

De erről más alkalommal.

Népbiztosítás.

Az évek óta országszerte észlelt agrár szociális mozgalmak, mely a nép elégedetlenségének biztos jelei, felköltötték tepedő semmittevéseikből az államhatalmat, a nagy tőkét, a nagybirtokosokat és a társadalmat is egyaránt s mind ezek a tényezők sietnek a szükségben szenvedő embertársainknak segítségére.

Tagadhatlan, hogy ezen a téren még sok a kívánni való. Sok jogos panasz vár még orvoslásra és sok idő fog eltelni, míg a magukat szociálístáknak nevező polgártársaink és a vagyonosabb osztály között a megrendült jó viszony s a kölcsönös bizalom helyre fog állani.

Nem szándékunk ez alkalommal annak részletezésére bocsájtuk, hogy mennyire jogosult az agrár és egyéb szociálísták kívánságai és hogy vajon a kívánságaik beteljesülésének érdekében kifejtett mozgalmaikhoz a helyes eszközöket, módot és utat választották-e. Csak azt az egyet konstatáljuk, mint tagadhatlan tény, hogy a fenti hatalmas tényezők igen is arra a tere léptek már, mely a békés kiegyenlítést van hivatva eredményezni.

Ezt a tényt kell, hogy belássa ugy a munkásosztály, mint a kisgazdák és kisiparok nagy csoportja.

A kormány által állami birtokokon teljesített kincstári rendszer, valamint egyes nagyobb kincstári birtokok parcellázása után, bizonyára első helyen áll a nagy tőke azon csoportosítása, mely azt tüzte ki célul, hogy a népen a takarékossági szellem felébresztésével, a család iránti szeretet is felébressze. Ezen a téren első helyet foglal el a „Nemzeti baleset elleni biztosító részvénytársaság”.

Ezen társaság — mely az egész országra kiterjesztő áldásos működését — az élet, baleset stb. biztosítási ágazatai közé felvette a népbiztosítás rendszerét és heti 10 fillértől (5 kr) kezdődőleg fogad el hetenkinti befizetéseket.

Ezzel a tényével megkönnyíteni és teljesen hozzáférhetővé akarja tenni ezen milliók felett rendelkező nagy biztosító társaság azt, hogy a szegény nép filléreit hetenkint összerakva, aggkorára magának tőkét biztosítson. Az esetben, ha a biztosított szegény ember a kikötött idő előtt elhalálozna, ugy a hetidij fizetések megszűnnek és a hátramaradt család nem csak a biztosított összeget, de annak a kamatát és üzleti nyereséget részét is kapni fogja. Ugyan csak megkapja ezeket a biztosított kor elérésével is.

Behozta a gyermek biztosítást, szintén hetenkint fillérekben fizetendő díjjal mellett. Ezzel azt a célt véli a társaság elérni, hogy

a szegény szülők filléreik kis részekben befizetésével gyermekeiket, mire azok felnőnek a nyomor és teljesen vagyontalanság szörnyű helyzete alul fölmentsék. Itt is, ha a biztosított idő előtt hal meg a gyermek, a díjjak tovább fizetése megszűnik és az egész biztosított összeget az arra jogos igényt tartó hátramaradtoknak, a társaság kamataival együtt kifizeti.

Sok lenne e hasznos biztosítási ágazat összes előnyeit egy cikk keretében elmondani, most csak arra szorítkozhatunk, hogy népünk figyelmét a népbiztosítás előnyeire felhívjuk. Nem mondhatják, hogy nem igyekeznek a társadalom a létező bajokon segíteni, de természetesen, hogy azon, ki maga sem akarja, hogy rajta segítve legyen, azon segíteni nem lehet. A népbiztosító igénybe vétele által meg menekszünk a jövő aggasztó voltától a jelenben és a szükség s a nyomortól a jövőben ugy mi, mint gyermekeink.

A „Nemzeti” ujjabban kiterjesztette működését az Alföldre is és ügynökségeket állít vármegyénk egész területén. Mindazok, kik saját és gyermekeik jövőjéről kellően gondoskodni akarnak, forduljanak a város, vagy községükben fennálló kerületi és helyi ügynökségekhez, hol készséggel kapnak bővebb fölvilágosítást.

A „Nemzeti” népbiztosítás, az odanyújtott békejobbot és a segítőkart képezi, a népen a sor a béke jobbot elfogadni és a segítő kart megragadni. D.

Helyi és vegyes hírek.

— Községi közgyűlés. Rendkívüli közgyűlést tartott f. hó 10-én Mindszent község képviselő testülete az esküdtek alapajstromának a kellő időben való összeállítására megválasztandó összeíró bizottság ügyében. Megválasztattak az összeíró bizottság tagjaival: Tóth Mihály bíró, Koncz Lajos jegyző és Farkas Ferenc esküdt. Szóba került még az állami mének kérdése is. A körül forgott a vita, hogy vajon menjen-e egy bizottság Dorosmára a mének kiválasztására vagy nem? A közgyűlés nagy többsége ennél a fontos ügynél ismét spórolási szisztemát követett. Azt határozta, hogy költség kimelésből nem küld ki senkit sem. Nagyon a szívükön fekszik a lótenyésztés érdeke.

— A mindszenti 48-as függetlenségi párt üdvözlő iratot intézett Kossuth Ferenczhez, a párt vezéréhez, melyben bizalmat és köszönetet szavaz az ellenzék hazafias működéséért. Ugyan csak a szegvári 48-as kör szintén ily értelműen üdvözölte az országos 48-as pártot.

— Ünnepek Szegváron. Folyó hó 16-án nyílik meg Szegváron a megalakult katolikus kör. Az ünnepség isteni tisztelettel veszi kezdetét, mely után a kör megnyitására programja kezdődik. Ez ünnepélyre több jeles férfit is hívtak meg Budapestről, kik kilátásba helyezték jövetelüket.

— Vásár Szentesen. A téli országos vásár Szentesen f. hó 28—30. napjain fog megtartatni. A sertések felhajtása vérszentes területről meg van engedve.

— A gyógyszerészek. A belügyminiszter a gyógyszerekre nézve új árszabást és egy új rendeletet bocsájtott ki. A közönségre nézve fontos a rendelet azon része, mely azt rendel, hogy a hatásosabb orvosok a régi receptre csak akkor fog kiszolgáltattani, ha arra a gyakorló orvos reá fogja írni, hogy „repetátum”. Ezzel el fog hárttatni az a régi rossz szokás, hogy a recepteket egymásnak kölcsön adhatták, melyből már nem egyszer komoly baj származott. Érdekes és hasznos a rendelet azon része is, hogy a belső használatra szánt orvosok henger alakú, a külsőre pedig hatszögletes üvegekbe adassanak ki.

— 20.000 férfi Szegeden. Kimutatták Szegeden, hogy árvíz veszély esetén, a gátak védelmére a sövényházi ármentesítő társulatnak védgátjára rendelkezésre áll: 19.288 férfi 1512 egy fogatu és 3826 két fogatu kocsi. A balpart-ra, az új szegedi vedresházi árm. társulatnak pedig 540 férfi 56 egy fogatu és 28 két fogatu kocsi. Isten mentse meg Szegedet attól, hogy ezen nagy erejét igénybe kelljen vennie.

— Sövényház község területén, a ragadós száj- és körömfájás járványszerűleg fellépett. A baj tovatérjedésének meggátolása céljából a zárlat elrendelést tett.

— Szegvár községben a sertésvész megszűnt. A zárlat feloldatott.

— Vásár. Vásárhelyen a jézusnapi vásár folyó hó 14. és 15. én fog megtartatni.

— Pestmegye és a tövényenkivüli állapot. Folyó hó 9-én tartotta Pestvármegye gyűlését, melyben egy oly határozatot hozott, mely egészen méltó az ország első vármegyéjéhez. Az a Pestvármegye ez, mely a legutóbbi közgyűlésén a híres csongrádvármegyei határozatot még tárgyalás alá sem bocsájtotta. A folyó hó 9-én megtartott közgyűlésén azt határozta a vármegye közgyűlése az alispánnal egyetértőleg, hogy a kormány bármely törvényellenes rendeletet intézne a vármegyéhez azt nem fogja végre hajtani. Nem fogja az állami adókat behajtani és nem fogja az ujjonczozást fogantatosítani.

— Katholikus kör Mindszenten. Mint értesülünk, kath. kör van alakulóban Mindszenten. A vallásfelekezeti egyletek, de különösen a katolikus körök országsszerint szaporodnak. Az utóbbi években a kath. körök megyénk területén is több községben megalakultak, így Szegváron is, hol az első alakuló gyűlés e hó 16-án tartatik meg fényes ünnepséggel. A vallásfelekezeti körök alapszabályai kizárják a más hitfelekezeti körökből. A mindszenti kath. kör alapszabályai úgy tervezettek, hogy habár a más vallású nem is lehet e körnek rendes, — de mint pártoló tag igenis helyet foglalhasson a körben s szívesen látassék. (E pontja az alapszabályoknak helyes, mert ebből az tűnik ki, hogy a mindszenti katolikus kör községünkben a felekezeti békét ápolja. Szerkesztő.) A kör kizár minden politikai üzemet, tisztán a társadalmi érdekeknek óhajt szolgálatot tenni e szerint célja lenne: tagjai közt a hitéletet előmozdítani, mulattatva oktatni, szóval tagjait a nemes és hasznos azurjába vezetni, minélfogva tagja lehet bármily politikai körhöz tartozó egyén.

— Hatóságunk figyelmébe. Pár hét óta mind sürűbben árasztják el községünket az úgynevezett „szegény utasok”. Látunk ezek közt piros pozsgás munkabíró fiatalembereket, kikről

— látva a koldulás mesterségében kifejtett nagy ügyességüket — bátran elmondhatjuk, hogy professzionátus „pumpolók” s így dologkerülők. Tekintve, hogy községünkben sok a szegény, kik méltán megérdemlik, hogy velők irgalmas-ságot gyakoroljunk: tekintve továbbá, hogy e „szegény utasok” — kik nem egyebek, mint mesterségüket megunt iparosok — a házakban megfordulván, alkalomadtán nem igen tesznek különbséget az „enyém, tiéd s övé” közt, hanem szépszerével el is emelik, mi kezök ügyvébe akad, tekintve végre, hogy egy se tud hatósági engedélyt felmutatni a kéregetésre: helyén való lenne, ha a hatóság felhívna a rendőri közegeket, hogy e nagyobbára naplopókból álló veszedelmes firmákat a községből kiutasítsanak.

Közgazdaság

Szőlőink a jelenben.

Hogy szőlőink a jelenben miként állanak, fájdalom, mindannyian tudjuk. Nem kell ehhez szakismeret, sem más ismeret és nem használ ennek még a helybeli kortes-politika sem. Teljes valóságában szemlélhetjük a filoxera pusztítását és láthatjuk a rombolás teljes munkáját. Nemsokára már oda jutunk, hogy szőlőinkben az élő töke nagy eseményszámra jön és egy-két év múltával ha még lessz, csodájára járunk ki, hogy lássuk, milyen is a szőlő levele. Jövőben születendő gyermekeinknek majd csak természetrajzból mutathatjuk meg, hogy ez fiam a szőlő.

Miután a rombolás, illetve az elpusztulás már teljessé lett, a szőlőt nem épen nagy örömkre, föl váltjak más növények. Hogy a tulajdonos más növények tenyésztésére használja talaját, ezen nem kell csodálkozni, mert parlag csak nem maradhat. Hiszen adózni is kell föle.

Igy lett azután a szőlőből buza, kukoricza és löherés föld. Ezen földek közt a multnak jelzőjeként közbe-közbe szomorokodix néhány nemes gyümölcsfa, de legtöbbször a savanyusá-gáról híres s kutyának sem kívánatos apró gyümö-csü megifa uralja a helyzetet, szomoruan lecsüngő ágaival mintha siratná a multat. — Lombjával még árnyékot csinál, nem ugyan a vándor utasnak, hanem a nagy bajszu csósz nek, ki rongyos árnyékába fájdalmasan gondol arra az időre, mikor még avokat a nagy fekete kadorka fürtököt jó ruha kenyérrel kebelezte be fölömöstökre.

Hej a multakban nincs öröm! Ki is mondja ezt? De ez a jelenben szőlőink szomorú képe. Ez pedig másképp is lehetne, ha azok az apostolok, kik mindig a nagyközönséget szolgálják maguk érdekében, tettek volna valamit e téren is.

Ezek után térjünk át arra, hogy mit veszítettünk, hogy szőlőink kipusztultak. Veszítettük:

1. A szőlő- és szántóföld értékének különbözését.
2. Idősebb férfi munkásaink egy munkaforrást.
3. Munkásaink a kötözési napszámot.
4. A tulajdonos a bor árát.

Ezzel szemben nyertük pedig azt, hogy népünk pálinkaivó lett.

A jelent tudjuk, de nézzük meg, hogy azoknak a mulasztásait, kik magukat vezetőkknek mondják és ezt a lakosság érdekében teszik. — mert így mondják ök — hogy lehetne helyre hozni.

Azt már tudjuk, hogy vannak egyes dolgok, melyet egy ember nem bir keresztül vinni, de azért van társadalom, hogy az vigye keresztül, mert amit egy ember nem bir, birja kettő, tíz, száz és ha száz nem birja, birja az egész község, ez kötelessége is. Csak akarat kell, csak hogy ezt nálunk a kortes és az egyéni kultus ezer fele szokta huzni.

Ilyen dologban pedig a községnek kell, hogy nyuljon a kis szőlősgazda hóna alá. Hogy miként, azt is megmondom.

Út van azon föld, melyet Bartának adtak ki szerencsétlenül. Az Isten is arra teremtette, hogy csináljunk belőle kísérleti telepet. Hozason a község első sorban is több fajta gyökeres direkttermő amerikai szőlőfajokat, próbáltassa ki, hogy a mi talajunkba melyik fajta válik be, ha bevált ültesse és gyökereztesse nagyban. Ez utóbbi is könnyű dolog leendő, hiszen az ártézi vizet is oda lehet eresztetni.

Ezen direkttermő fajoknak az az előnyük is van, hogy ojtás nélkül is meglehetősen jó bort teremnek és ojtásra is alkalmas alannyal szolgálnak.

En azt hiszem, hogy a mindszenti ember szívesen meg fogja közzéadni és fizetni is a községnek, hogy ismét szőlőhöz segítette. Lehet ugyan, hogy a községnek ebből anyagi haszna nem lesz, de ilyenénél nem az a cél, hogy a község, mint erkölcsi testület, felcsapjon kereskedőnek és a lakosságon nyerjen, hanem az a cél, hogy a község lakosainak vagyona értékben emeltessék és ezzel jóléte is biztosítottassék.

Ez lenne az első lépés, a második pedig az, hogy iskoláink államosítása után ezen helyen gazdasági ismétlő iskolai telep létesülne, hogy a jövőben gyermekeink itt ezen új kezelési módokat elsajátítsanak, hogy majd később a direkttermelésről az ojtás útján nyert szőlőtelepek kezelésére is rátérhetnének. Ez mindnyájunk érdeke, mely elől kitermi nem szabad.

Némó.

Szerkesztői üzenetek.

G-s. urak Szegvár. Miután nyilatkozatának személyes éle van, csakis „Nyitltér” rovatunkban közölhetjük.

K. F. Szegvár. Távadásból történt.

Lantos Lajos urnak Mindszent. Törszűke miatt jelen számunkból kimaradt, jövő számunkban sorát ejtjük.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
Diamant Manó

Egy

jól irni és olvasni tudó

f i u

tanonczul felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatal.

Az ezredéves orsz. kiállítás jurytanácsának legnagyobb kitüntetésé a milleniumi érem.
1885-iki orsz. kiállítás legnagyobb kitüntetésé: a nagy díszoklevél.
1873-iki világkiállítás legnagyobb kitüntetésé: legfelsőbb elismerés.

RÁTH MÓR ---

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKE-
RESKEDÉSE

Budapest, Gizella-tér, (a Haasz-palotában.)

A Középiskolai Tanáregylet jubileumi és számo: más kiállításnak legnagyobb kitüntetésé. — Számos, általa támogatott vagy alapított közművelődési, könyvtári egylet tiszteletbeli tagja stb.

Szerencsénk van a t. casinókat, olvasó és közművelődési egyleteket egy irodalom-barátokat figyelmzettetni, hogy kiadásaink egy része, míg az erre szánt csekély készlet tart

40% 50% árengedménnyel

kapható. Különösen figyelembe ajánljuk az Országgyűlési Törvények és az igazságügyre vonatkozó rendeletek országos népszerűségnek örvendő gyűjteményeit nagy árengedménnyel.

A leszállított áru művek jegyzéke, úgy kiadásaink jegyzéke komoly reflectansoknak rendelkezésére áll.

Ujabb kiadásaink közül ajánljuk az immár teljesen megjelent irodalmunkban páratlan díszművet:

Arany János Balladái

ZICHY MIHALY rajzaival,

fényes díszkötésekben, melynek képes prospektusával szívesen szol. álunk, úgy a többi remekirók műveit számos fényes dísz- vagy igen jutányos kiadásokban. Francia, angol, német művek a leggyorsabban és legjutányosabban szállíthatnak.

Több mint 40 éven át közbizalomban részesülő könyvkereskedésünk, az Országos Központi Könyvtárak, több száz iskolai, közművelődési és Casinói, olvasó-egyleti könyvtár, a polit. és tud. élet legtöbb kitünőségének stb. szállítója, ezental is főcéljának fogja tekinteni az általános nyilvánuló népszerűséget fontartani és mindennemű és minden nyelvű irodalmi megbízásokat a legnagyobb figyelemmel és lehető legjutányosabban eszközözni.

Az Antiquariusok által hirdett minden művet legelső is azon áron, gyakran jutányosabban szállítjuk új példányokban, mint a mely az ő catalogusaikban előfordul. Be van bizonyítva, hogy a másodkézből vett ócska könyvek a leghatásosabb terjesztői a ragályoknak.

TORONTALI SZÖNYEGGYÁR RÉSZV. TARS.

Egyedüli magyar szőnyeggyár.

Készit: Kézzel csomózott szmirna szőnyeget, terem-, szalon-, ebédlő-, háló-, boudoir- és uri-szobák részére mindenféle nagyság és stílusban, bármely rajz szerint; hollandi futószőnyeget, keleti (karamani) függönyöket, torontáli szerb szőnyeget (Tyilin) terítők, függönyök, divánátvetők stb részére.

Főraktár: Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 4. szám.

Dusan fölszerelt raktár mindennemű, a szőnyeg-szakmába vágó cikkekben, u. m: olcsóbb fajtájú szőnyegek, függönyök, terítők, takarók, ablakvédők, szoba- és lópkroczok.

Nyomtatott Weisz Ignác könyvnyomdájában Mindszenten.

Honi ipar

Honi ipar